

Formen vil korte oplæg og efterfølgende samtale. Vi tænker oplæggene skal tage afsæt i centrale tematikker fra hver jeres interview-kapitler.

Konkret kommer det til at foregå sådan:

- Jeg indleder kort og introducerer jer (2 min)
- Line holder et kort oplæg på 10 minutter (10 min)
- Konferencedeltagerne reflekterer med personen ved siden af (5 min)
- Signe holder et kort oplæg på 10 minutter (10 min)
- Konferencedeltagerne reflekterer med personen ved siden af (5 min)
- Jeg stiller jer spørgsmål og lægger op til dialog om centrale tematikker (ca 20 min.)
- Konferencedeltagerne stiller spørgsmål til jer (10-15 min)

Marginalisering overskrides i fællesskaber

I. Ny udsathed – to typer af udsatte?

Eksempler fra igangværende forskning i 'helhedsorienteret fællesskabende praksis'

Man taler typisk om to grupper af udsatte unge:

- 1) Unge fra udsatte områder, der er i risiko for kriminalitet, bandeinvolvering eller radikaliserings
- 2) Børn og unge med diagnoser og sårbarhed, udsathed der fx viser sig i form af lange perioder af skolefravær

Når jeg kigger på de udsatte børn unge og deres familier, som vi følger og laver livsførelseslister med som del af igangværende praksisforskningsprojekter indenfor helhedsorienteret fællesskabende forebyggelse og bande exit processer - er der visse overlap og lighedstræk mellem de to typer: Begge grupper 'slår sig' ofte på folkeskolen, en del møder lærere der er så pressede/afmægtige, at de ikke kan rumme nogen 'som dem', forældre indkaldes til møder med professionelle, kæmper med mistillid til systemet. De udsattes bekymrings- og problem-beskrivelser hober sig op i tykke sagsmapper, de rykkes ofte til mere specialiserede behandlingsindsatser.

II: Fællesskabende praksis – både udsathed og en (potentiell) ressource

Min forskning har væsentlige paralleller til Hanne Warmings pointe om den væsentlige **tillid**, der kan skabes gennem **udviklingen af et dobbeltblik**, hvor de professionelle har blik for og tør bakke op omkring styrker og potentialer i de unges ideer og handlinger, samtidig med at de via deltagelse i en fællesskabende praksis med de unge, fortsat er opmærksom på den sårbarhed og udfordringer, der stadig er tilstede.

Som del af igangværende forskning i fællesskabende praksis, så kæmper de udsatte unge ikke kun med udsathed og problemer, de viser sig også at kunne bidrage produktivt, når de (sammen med andre) engagerer sig forskellige aktiviteter. Både i vores igangværende forskning i bande exit processer og helhedsorienteret fællesskabende forebyggelse (velux) – udforsker vi prototyper, hvor vi følger unge der engagerer sig i aktiviteter, hvormed de gøre en forskel ikke bare for dem selv, men også for andre - det gælder både de udsatte unge og deres pårørende.

X – tidligere bandeleder – som jeg mødte på et bandeseminar på Grundvigs højskole, for et par år siden – her holdt han oplæg om hans liv og hvad der ledte ham ind i bandemiljøet, samt hvordan han i fængslet og på den retspsykiatriske afdeling havde fundet Gud, - hvordan han ændrede sig. Siden da har vi udforsket

hvordan han trods sin ekstreme marginalisering – også deltog som en ressource – ved at deltage på den retspsykiatriske afdeling som patienttalsmand, der lavede patient manifest, hjalp medpatienter og gradvist fik flere friheder til bl.a. at deltage i et muslimsk læringscenter i nærheden, hvor han deltagere sammen med sin kone og mange andre børn, unge og voksne af forskellig køn og etnicitet.

M - 11-årig dreng, diagnosticeret med ADHD, men også samtidig en dreng, der som del af Street-lab bidrager som igangsætter af brobygning til hans behandlingsskole (se filmen fra 'Fra skolemistrivsel til engageret brobygger'), samt udbyder løbehjulworkshopen 'Tips, tricks og reparation', sammen med en anden specialskoledreng, i Street Lab hver tirsdag (se video).

Samfundsmæssigt, politisk og som professionelle skal vi tage ved lære af fællesskabende praksis i og omkring Hillerød, Street Lab, og den retspsykiatriske afdeling. Vi skal organisere seminarer hvor det ikke kun er forskere og professionelle, der deler deres viden, men hvor pårørende og dem vi ellers ser som udsatte, som 'medproducenter' af fællesskabende praksis og blive del af et fælles **os** (et bredt grænsfællesskab på tværs af positioner), som kan skabe og fremstille prototyper på, hvordan fællesskabende praksis og brobygning kommer istand således at det engagerer personer som X og M som medproducenter i aktiviteter, på måder der er med til at overskride marginalisering, ikke bare deres egen marginale position, men også med at skabe inkluderende fællesskaber for og med andre.

Der er brug for mere praksisforskning i og anerkendelse af hvordan man konkret kan skabe denne type fællesskabende praksis - fleksible inkluderende grænsfællesskaber - hvor man kan (gen)skabe betydningsfulde og længerevarende relationer, og hvor man ikke bliver smidt ud fordi man bliver 15 eller 18 år. Fællesskaber, hvor man er velkommen til at vende tilbage, også selv om man i en periode også har det så dårligt, at man har haft svært ved at komme ud af sengen, eller overskue selv det mindste. Sådanne perioder har både X og M haft i den tid vi har fulgt dem.

Der er brug for fællesskaber, hvor de udsatte børn og unge, kan møde voksne, der **viser tillid til og gerne vil rykke med på deres ideer**. Som kan støtte op omkring, at det bliver muligt at bygge broer mellem sammenhænge, der normalt ikke samarbejder. Det gælder fx retspsykiatrien og de inkluderende oplægsfællesskaber på grundvigs højskole, retspsykiatrien og et muslimsk læringscenter, Street lab og den behandlingsskole som M startede på lige før sommer, efter lang tid uden skole-tilknytning.

Når en dreng som 11-årige M sammen med elever fra hans nye behandlingsskole, fx får en ide om at de gerne vil have Street Labs ramper og løbehjul over på skolen, så de kan løbe på løbehjul i frikvarterer og pauser – så det betyder det meget at en behandlingsskole, kan være modig nok, til at sige ja, og prøve noget nyt. Selv om det bryder med deres rutiner omkring langtidsplanlægning, hvor ideer først tages op på møder, for derefter at blive rammesat som et formelt samarbejdsprojekt, og blive implementeret når der 'er overskud' til nyt – fx fra næste år. Ramperne, og løbehjulene blev rykket over få dage efter ideen – med hjælp fra formanden fra Street Lab, og mor, der også er næst formand i Street Lab. Det mere formelle samarbejde lader stadig vente på sig – da skolen er ved at blive fusioneret med en anden specialskole....

At skabe bedre rammer for helhedsorienteret fællesskabende praksis – forudsætter ændring, fleksibilitet og åbenhed for overskridende læring, forslag og kritik, på flere niveauer

Ledelse og politikere skal også være modige, turde eksperimentere, handle hurtigt, støtte (anerkendelsesmæssigt og økonomisk) op om fællesskabende ideer og praksis, der kommer fra ikke bare det etablerede – men også frivillige, udsatte unge og deres pårørende. Det kræver politisk forandring i form af mindre rigide regler og rammer, mere tillid til 'det gode' i mennesket – og til at også udsatte borgere kan

og gerne vil bidrage – til fællesskabende praksis der gør en forskel – sammen med andre mere etablerede kommunale indsatser.

Vi ser eksempler på i forskningen, at denne slags fællesskabende praksis kan bibringe **håb og heling**, også for de pårørende, der kæmper svære kampe med sorg, tab, problemer og konflikter - ofte med dele af systemet. Disse pårørende skal vi – professionelle, forskere og politikerne invitere ind som ressource, der kan bidrage med vigtig kritik, erfaring og viden – hvormed vi sammen kan lære, hvordan vi kan udvikle praksis.